

Karvaste sünoptikute head ennustused

Küünlapäeval tehtud ennustused kuulutavad varajast kevadet nii Eestis kui USAs.

Ain Kallis

klimatoloog

Ameeriklased usuvad karvastesse sünoptikutesse, nagu näiteks metsümiseja.

Ilmaennustamisel on 2. veebruar, küünlapäev, tähtis daatum paljudes maades. Meil oli see päev soe ja kohati vihmane, mis tõesti näitab, et talvel hakkas teine silm vett jooksuma.

Ühtlasi kuulutab see sooja kevadet ning niruvõitu suve – ei saa heina teha...

Sünoptik aukodanikuks

Teisel pool ookeani sai aga küünlapäeva hommikul kogu Ameerika Ühendriikide rahvas teada, et talv on peagi läbi. Väikeses Pennsylvania osariigi linnakeses keerulise nimega Punxsutawney oli kogunenud üle kolmekümne tuhande ilmahuvilise, et kuulda prognoosi lähemateks nädalateks.

Päikesetõusu hetkel lauldi USA hümni ja lasti rakette. Siis ilmus efektselt rahvahulga ette riigi kõige tuntum ilmaennustaja Punxsutawney Phil. Minutiga sai kõigile selgeks, et õige kevad on varsti käes.

Iseenesest on Phili prognoosimeetod äärmiselt lihtne: kui sünoptik näeb oma varju, s.t päike paistab, püsib külm talveilm vähemalt kuus nädalat; kui päike peitub pilvede taha, on vägagi tõenäoline, et tuleb varajane kevad.

Ennustusel ei puudu kerge meteoroloogiline tagapõhi: selge ilm näitab külma antitsükloni valitsemist. Pilves ilm (varju puudumine) viitab aga soojema õhumassi kohalolekule või tulekule.

Phili perekonnanimi on õieti Marmota ning eesnimeks monax.

Too Pennsylvania ilmatark erineb meie omadest veel selle poolest, et on vaid 40 sentimeetri pikkune karvane elukas eestikeelse nimega metsümiseja (ingl k groundhog), koopaoravate lähedane sugulane.

Legendi kohaselt arvatakse, et küünlapäeval, 2. veebruaril, pistab ta oma nina talveurust välja ning uurib, kas kevadet on õhus tunda.

Nagu öeldud, annab sompus ilm tunnistust, et pöönutamise aeg saab varsti läbi.

Kui küünlapäeval keeravad taliuinakus suikuvad mägrad, karud ja siilid Euroopas rahulikult teist külge, siis, nagu näete, on Uue Maailma asukad palju energilisemad. Ja ka kuulsamad.

Teatmike järgi elab Punxsutawney linnas umbes 6800 elanikku ning ilmatark Phil oma naise ja paari lapsega. Asulast on saanud maailma ilmapealinn, Punxsutawney Phil on aga Ekstraordinaarne Ilmaprognostikaator jne. Veebruari algul saavad pidustustele kümned tuhanded ilmahuvilised kogu riigist.

Millised on siis Phili töö tulemused? Karjääri alguses, s.o pärast 1887. aastat, olevat äri läinud päris edukalt. Samas alanes viimase 20 aasta prognoosi täituvus 46%-le. Kas kliimamuutused?

Phili kuulsus on ärgitanud otsima neljajalgseid sünoptikuid ka teistes osariikides, samuti välismaal, Kanadas, isegi Venemaal (siilid). Töö on küll pingeline: Wisconsin ümbrusest prognostik Jimmy hammustas hiljuti tseremoonial linnapea kõrva. Tõeliselt mängis aga 2003. aastal oma poolehoidjaile mäkra Kanada kuulsaim ilmatark Wiarton Willie. Ta heitis hinge 1. veebruaril, just Groundhog Day eelõhtul! Nii ei jäänud kanadalastel muud üle, kui uskuda ilmateenistuse prognoose.

Eesti on tuntud oma ilmatarkade arvukuselt. Samas võiks proovida ka teistsuguseid pikki prognoosiviise.

Anton Hansen Tammsaare väitis juba 1934. aastal: "Kui me tahame kellegi silmas midagi maksta, peame olema rahvuslikult omapärased."

Hea ettepanek

Nüüd ettepanek: ühendame Hiina astroloogia ja loomse prognostika! Näiteks oleksime äsja alanud ahviaasta puhul lasknud 2. veebruaril ühel pärdikul Tallinna Loomaaias valida kahe banaani vahel (ühel silt "ilus suvi", teisel "kehv suvi"). Muide, Jekaterinburgi loomaaias ennustavat nii suve ilmasiil nimega Pugovka.

Tuleval küünlapäeval annaks suveprognoosi meile juba kukk (kahe terahunnikuga), edasi koer kondivalikuga jne. Draakoniaasta hakul peab muidugi ennustajana kasutama varaani (neid pidavat Eestis mitu olema).

Loomaaed võiks kaaluda seda ettepanekut.